

Mika Aaltola, ohjelmajohtaja

KESTÄÄKÖ YHDYSVALTAIN PRESIDENTTI?

TRUMPIN AJASTA VOI TULLA PIDEMPI KUIN MONI USKOO

Vuoden 2020 Yhdysvaltain presidentinvaaleista voi tulla äärimmäisen tiukat. Presidentti Donald Trumpin voittoon vuonna 2016 johtaneet tekijät vaikuttavat edelleen. Se voisi riittää siihen, että Trump saisi puolelleen polarisoituneen äänestäjäkunnan erittäin rumissa vaaleissa.

Donald Trumpin vaalivoitto vuonna 2016 hämmästytti ja tyrmistytti monia. Monissa piireissä Atlantin molemmin puolin Trumpin valtaannousua pidetään yhä poikkeamana. Seuraavista vaaleista odotetaan väistämätöntä korjausliikettä. Toivo voi kuitenkin osoittautua turhaksi, sillä liberaalien toiveet ja odotukset eivät tässä maailmassa näytä täyttyvän.

Trumpin tiimi käytti kampanjassa monia uusia tekniikoita, jotka eivät noin vain katoa. Sosiaaliseen mediaan keskittyvät algoritmityökalut perustuivat äänestäjäkunnan tunteiden manipulointiin. Ne paranevat vielä tekoälyn kehityksen myötä. Polttoaineena ovat jatkosakin identiteettipolitiikkaan kytkeytyvät kysymykset, kuten maahanmuutto, aseet ja rotu.

Presidentti Trumpin twiittien, tölväysten ja tekojen ympärille syntyneistä kokuista on tullut lähes päivittäinen ilmiö. Yllättäen kiihkeä draama näyttää toimivan Trumpin eduksi. Yksi tärkeä syy ilmiön normalisoitumiselle voi olla se, että äänestäminen on muuttunut itseilmaisiksi. Ihmiset eivät enää äänestä saadakseen aikaan muutoksia yleisen edun nimessä, vaan äänestäminen on tapa ilmaista tukea jollekin poliittiselle ryhmittymälle. Ilmiö muistuttaa urheilujoukkueen kannattamista. Äänestäminen vastaa tarpeeseen kuulua johonkin ja ilmaista yhteenkuuluvuutta oman yhteisön kanssa.

Trumpin mahdollisuuksia vuoden 2020 vaaleissa vahvistaa se, että ylivoimainen enemmistö äänestäjistä on yhä valkoisia – noin

73 prosenttia vuonna 2016. Voitto voi perustua taktiikkaan, jossa ruokitaan piileviä identiteettiin liittyviä jakolinjoja tai luodaan niitä keinotekoisesti. Siksi Trump pitää kiinni anti-liberaalista retoriikasta ja lupaa esimerkiksi ”muurin rakentamista”. Yksinkertaistavat me vastaan muut -iskulauseet saattavat tuntua ilmaisuvoimaisilta ja ”aidoimmilta” kuin maltilliset, ihmisiä yhdistävät teemat.

Toisaalta trumpilaiset teemat saavat myös opposition liikkeelle. Kysymys kuitenkin kuuluu, riittääkö se saamaan vaaliurnille nekin, jotka eivät ensisijaisesti äänestäisi lainkaan. Trump saattaa laskea sen varaan, että voimakas liikehdintä häntä vastaan voi saada demokraatit valitsemaan liian jyrkkiä ehdokkaita. Se taas korostaisi entisestään

niitä samoja identiteettikysymyksiä, jotka ovat olleet Trumpille suotuisia.

Varhaista mutta epävarmaa osviittaa Trumpin uudelleenvalinnan mahdollisuuksista saa kannatusluvusta. Hänen kannatuksensa on ollut maan presidenttien joukossa historiallisen alhaista. Tällä hetkellä se on 43 prosentin tuntumassa. Kaikista äänioikeutetuista 53 prosenttia ei hyväksy Trumpin toimintaa presidenttinä. Todennäköisten ääntäjien keskuudessa Trump on kuitenkin suosituimpi: hyväksyvien ja paheksuvien määrät ovat suunnilleen tasoissa. Sitä paitsi republikaanien kannattajien joukossa Trumpin suosio on historiallisen korkea.

Vastareaktio vuoden 2016 presidentin- ja kongressivaaleihin on todennäköinen kongressin välivaleissa, jotka pidetään tämän vuoden marraskuussa. Ääntäjien näkemyksiä selvitettiin kyselyssä, joka keskittyi ehdokkaiden sijaan puolueisiin. Sen mukaan demokraateilla on tällä hetkellä kuuden prosentin etumatka republikaaneihin. Tappio kongressissa ei kuitenkaan merkittävästi heikennä Trumpin uudelleenvalinnan mahdollisuuksia. Trump kampanjoi mielellään järjestelmänvastaisena hahmona, joka asettuu liberaalia eliittiä vastaan.

Trumpiin kohdistuvat Venäjä-tutkinnot voivat kuitenkin vaikeuttaa hänen mahdollisuuksiinsa.

Presidenttikauden päätyttyä Trumpia lähellä olevat ihmiset tai jopa hän itse voivat joutua vaikeuksiin oikeuden kanssa. Tutkinnot saattavat johtaa myös virkasyytteesen, joka voi suistaa presidenttiyden tai ehdokkuuden raiteiltaan. Toisaalta virkasyyte voi jopa vahvistaa presidentin asemaa, kuten Bill Clintonin korkeat kannatusluvut hänen virkasyyteprosessinsa aikana osoittivat.

Lisäksi Donald Trumpin vuoden 2020 uudelleenvalintaan tähtäävästä kampanjasta tulee todennäköisesti puuttumaan vuonna 2016 toteutettu tehokas ja järjestelmällinen vaaleihin sekaantuminen. Tähän on useita syitä. On selvää, että amerikkalaiset ovat vihaisia ulkovaltojen sekaantumisesta heidän vaaleihinsa. Tämä tunne yhdistää ihmisiä poliittisesta kannasta riippumatta. Sekaantumistavat myös tunnetaan ja havaitaan aiempaa paremmin. Vihamielinen kampanjointi voi silti tuottaa yhä tulosta. Liberaalit ja edistysmieliset korostavat usein kärkiehdokkaidensa nuhteetonta ja hyveellistä luonnetta, kuten tehtiin Barack Obaman kohdalla vuonna 2008. Liberaaleilla on taipumus ihastua ehdokkaihinsa. Tällainen suhde on helpompi tarvella kuin Trumpin ja tämän kannattajien välillä vallitseva teflonmainen samaistuminen.

Ei ole mahdotonta, että Trumpista tulee kohtalaisen vahva ehdokas vuoden 2020 presidentinvaaleissa. Talouden kasvu saattaa hyvinkin jatkua ja työttömyysaste pysyä historiallisen matalalla. Mikään läpihuutojuttu vaaleista ei silti tule. Trumpilla on edessään epävarmuustekijöitä ja riskejä, jotka toteutuessaan saattavat tehdä hänestä epäkelvon ehdokkaan, jota vastustetaan myös oman puolueen sisällä. Tämä arvio muistuttaa kuitenkin pelottavasti ennusteita ennen vuoden 2016 vaaleja, jotka Trump voitti.

Kaiken kaikkiaan Trump on yhä suhteellisen epäsuosittu presidentti. Epäsovinnaisella kampanjoinnillaan hän ei tähtää kansan enemmistön voittamiseen, vaan pyrkii lujittamaan innokasta kannattajakuntaansa ja supistamaan kenen tahansa vastustajan äänimäärää teilaavin keinoin. Hän voi edelleen voittaa kisan epäsuosittujen ehdokkaiden välillä, kuten vuonna 2016. Yksi asia on selvä: vuoden 2020 vaaleista tulee raakaa peliä, jossa vastustaja ei säästetä. /